

(دوره رای توزیع واخذ شده آقایان آقاسید محمد باقرادیب - حاج شیخ رئیس - آقا سیدجلیل بقره برای استخراج آراء معین شدند)

عده اوراق ۹۰
(گفته شده برای اخذ رای کافی نبوده بواسطه اینکه ۳ ربع از اعضاء حضور نداشتند بعد از احصاء معلوم شد عده کافی نبوده.)

رئیس - چون عده برای اخذ رای کافی نبوده این آراء باطل است .

آقاشیخ حسین - خوب است همین اوراق را بفرمائید بخوانند برای اینکه یک مظنه بدست میاید که اتفاق آراء حاصل میشود یا خیر و شاید طوری شود که در مرتبه دیگر که انتخاب میشود بانفاق انتخاب شوند .

رئیس - بعد از آنی که آراء باطل شد دیگر نمیشود خوانند .

(اکثر تصدیق کردند و اوراق توقیف شد)

حاج شیخ رئیس - خیلی شایسته است که درباره انتخاب هیئت نظار یک اتفاقی حاصل شود و تحصیل آن بعقیده بنده باینطور ممکن است که اگر نمایندگان محترم تصویب بفرمائند از هر شعبه دو نفری را که خودشان میدانند به اتفاق معین کنند برای تقیض حالات و مقامات این آقایان و هر عده را که این متشغیلین تصدیق کردند و پذیرفتند رای آن دو نفر را آن شعبه که آنها را معین نموده رای خود میداند و قبول کنند و رای بدهند باین ترتیب اگر عمل بشود بعقیده بنده ممکن است یک اتفاقی حاصل شود .

رئیس - در هر موردی بهتر این است که نمایندگان مطالبی را که باید در مجلس مطرح شود مذاکره کرده تبادل افکار نمایند خصوص در این مسئله که خیلی لازم است .

وکیل الرعایا - بنده تعجب دارم از این اختلافاتی که می بینم و آن این است که قانون اساسی ما را به لسان قوم که اکثرشان مثل بنده اند نوشته اند و خیلی واضح است مثل اینکه آقای صنیع الدوله معنی قرعه را فرمودند و همان است که گفتند و گمان نمیکند که اگر بقرعه معمولی معین شود نتیجه مطلوب بدست بیاید بجهت اینکه تعیین این اشخاص را ما بدست یک صرافان بهتر از خودمان که آنها چون بصیر هستند بیست نفر اشخاص را که شایسته و دارای شرایط معتبره میدانند بمجلس معرفی نمایند - آنوقت مجلس ازین آنها پنج نفر را انتخاب نمایند و باین ترتیب آن مقبولی را که بمصیحا تصور میکنند بنده تصور نمیکند برای اینکه این در حقیقت دومرتبه انتخاب شده است و تمام اینها هم اشخاصی هستند که شرایط معتبره در آنها جمع است دیگر اینکه در یک همچو وقتی که مدتی است وقت مجلس را صرف این مذاکرات کرده ایم که بعد از آنیکه مذاکرات را کافی دانستیم و میخواهیم انتخاب نمایم مدتی است معطلیم که عده کافی شود و یا چسبیده ایم باینکه باید سه ربع از اعضاء که حاضرند و مرخصی گرفته اند حاضر شوند تا عده برای رای کافی شود بنده یک همچو چیزی را هیچ درست نمیدانم که بواسطه آن مجلس را معطل کنیم معنی حضار که در قانون اساسی است یعنی سه ربع از آن اشخاصیکه در پایتخت یعنی طهران حاضرند و

الا کسی که مرخصی گرفته و باصفهان رفته است چطور میشود او را جزء حضار محسوب نمود این معانی را نمیدانم کی بقانون اساسی می چسباند و وقت ما را تلف میکند دیگر اینکه باینطور که ما مذاکرات می کنیم گویا منتظریم که یک شخصی ما را بکند توی اتاقی و اوراق رای ما را بسوزاند دودش را که بیینند آن وقت میگوید آقایان کی را انتخاب کردید آنوقت ما میگوییم فلان و فلان را دادید معلوم نیست که ما با این مذاکرات خیال ختم این مطلب را داشته باشیم اینقدر مذاکره کردن لازم نیست عبارت قانون اساسی فارسی نوشته شده و واضح است رای بگیریید اگر اتفاق حاصل نشد بقرعه معین کنید .

رئیس - این که در خصوص قرعه فرمودید این مسلم است که ما هر قدر مذاکره کنیم اتفاق آراء حاصل نخواهد شد و خواهش میکنم در جلسه دیگر که دو مرتبه آمدند بر این مطلب دیگر داخل نشوند و فوراً شروع بکار کرده انتخاب کنیم اگر اتفاق آراء حاصل شد که بجاها والا بقرعه یا با کثرت هر طور که مجلس رای داده عمل را ختم کنیم اما در مسئله که فرمودند که باید سه ربع از اعضاء حاضر در طهران حاضر شوند تا اینکه عده کافی شود و اشخاصیکه مرخصی گرفته اند از حضار محسوب نمی شوند اینطور نمی شود بواسطه اینکه فرض بفرمائید تمام سو کلام مرخصی گرفتند و رفتند فقط ۱ نفر باقی مانده آن وقت با سه ربع ۲۵ نفر چطور میشود انتخاب کرد در قانون اساسی هم که همچو چیزی معلوم نیست نوشته شده باشد .

ارباب کیخسرو - اینکه فرمودند در قانون اساسی همچو چیزی نیست که سه ربع از اعضاء مجلس باید برای اخذ رای حاضر باشند اینجادر اصل ۷ قانون اساسی مینویسد که هنگام تحصیل رای ۳ ربع از اعضاء باید حاضر بوده و اکثریت آراء وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار مجلس رای بدهند و در صورتیکه در قانون اساسی تصریح شده است دیگر ما چطور میتوانیم برخلاف آن عمل کنیم دیگر اینکه همین طور که فرمودید خوب است تا کید شود جلسه دیگر را همین که عده کافی شد شروع بان انتخاب کنیم و دیگر داخل مذاکرات نشویم

رئیس - در باب حضور سه ربع از اعضاء اینکه فرمودید معلوم شد حق بجانب بنده بود که گفتم همچو چیزی نمی شود و در قانون اساسی هم نباید نوشته شده باشد در خصوص انتخاب هم همانطوری که در جلسه دیگر همینکه عده کافی شد فوراً شروع بان انتخاب میشود و دیگر داخل مذاکرات نخواهیم شد دستور جلسه آتی هم همان دستور سابق است [رئیس حرکت کرد و نیمساعت قبل از ظهر مجلس ختم شد]

جلسه ۱۲۷
صورت مشروح روز پنجشنبه پنجم شهر شعبان ۱۳۲۸
مجلس يك ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای ذکاء الملک تشکیل شد و صورت مجلس روز شنبه سلخ رجب را آقای معاضد الملک قرائت نمود

رئیس - در باب صورت مجلس اگر ملاحظه هست بفرمائید .

محمد هاشم میرزا - بنده در باب دیر

آمدن و کلا عرض میکنم خوب است زیاده بر این شصت نفر نمایندگان را معطل نکنند اینطور که نمی شود سه ساعت از دست گذشته ما بیائیم بمجلس در صورتیکه چهار ساعت قبل از ظهر ما را خبر میکنند و می آئیم و تا بحال معطلیم که عده کافی شود این طور نمایندگان را بنده لازم می دانم که صورت اسامی آنها را در روزنامه های محلی درج کنند تا عموم مردم از حال آنها مطلع شوند و عرض دیگر بنده این است که تا کید بفرمائید بوزارت داخله که کلاهی سایر ولایات را بخواهند (گفتند صحیح است)

رئیس - بعضی از آقایان هستند که اجازه خواسته اند و مرخصی گرفته اند که غایب میشوند یا دیر می آیند بدون اجازه و همین سبب میشود که ما نتوانیم مجلس را منعقد نمایم و باید خودشان در صدد این باشند که بتکلیف خودشان عمل کنند و به موقع تشریف بیاورند چون که کار مجلس عبارت از این است که بعد از مذاکره در یک مسئله رای بدهند و رای هم منوط است باینکه سه ربع از اعضاء حاضر شوند والا آن مذاکرات وقت مجلس لغو میشود و همینطور که سرکار والا اظهار فرمودند بنده هم اعتقاد این است که این آقایان محترم هستند و خودشان باید ملاحظه خودشان را بفرمایند و بعد از این مراقب بشویم آقایانیکه سر وقت حاضر نمیشوند اسامی ایشان را در اینجا بخواهیم حالا اشخاصی که امروز حاضر نیستند و بدون عذر تشریف نیاورده اند اسامی ایشان از قراری است که عرض می کنم .

و حیدر الملک - مستشار الدوله - ممتاز الدوله - مؤتمن الملک - ناصر الاسلام - ابوالقاسم میرزا علی اکبرخان دهخدا - مشیر الدوله - حالا که مجلس منعقد شده است فقط مجلس حاضر است که در باب هیئت نظار رای بگیرند اگر يك نر غایب شود نمی توانیم رای بگیریم خواهش می کنم که خارج نشوند تا رای گرفته شود .

میرزا اسدالله خان کردستانی - در باب دهخدا که فرمودید غایب هستند چندی است که ناخوش هستند .

رئیس - خوب بود اداره مباشرت اطلاع میدادند .

اسدالله خان - کسی را نداشتند که خبر بدهند .

ارباب کیخسرو - در باب غائبین فرمودند بعضی اجازه دارند در این باب هم حرف دارم بنا نیست که هر کس بخواهد اجازه گرفته غیبت نماید اگر عذر موجهی دارند بفرمائید اجازه باید بگیرند یا عذر موجهی داشته باشند و کلا امر روز غیر از وکالت کار دیگری نباید داشته باشند اگر کاری دارند و نمی توانند بوظیفه وکالت عمل کنند از وکالت استعفا بدهند .

(گفتند صحیح است)

افتخار الواعظین - بگانه علاج برای جلوگیری از غیبت و کلا همان لایحه است که ارباب کیخسرو پیشنهاد کرده اند اگر از مجلس بگذرد آنوقت کفایت خواهد کرد .

(در این موقع شاهزاده اسدالله میرزا رئیس پست و تلگراف به مجلس تشریف آوردند)

رئیس - مطلب املی که در دستوراست همان انتخاب علماء است و باید موقع را منتقم بشماریم حالا که عده کافی داریم رای بگیرییم و انتخاب نمائیم .

رئیس پست و تلگراف - قبل از اینکه در خیال انتخاب باشید يك مطلب را عرض میکنم خاطر آقایان مسبق است که مسیو (مولیتر) که امروز به سمت ریاست کل پستخانه شناخته میشود هشت سال است داخل در خدمت ایران است دو سال در گمرک بوده و شش سال بعد را در اداره پست خدمت کرده است از فرار اطلاعاتی که بنده پیدا کرده ام يك نظمی بدارد خود داده است ولی مدت کثرت تمام شده و چند روز بیش نمانده است و يك صورتی بنده نوشته ام تقدیم مجلس میشود اگر مجلس صلاح بداند برود بکمیسیون خارج به مذاکره بکمیسیون کمیسیون خارج رسید بنظر مجلس میرسد آنوقت هر چه تصویب شود بموقع اجرا گذاشته شود و کویا بیست روز نمانده است که موعد کثرت او منقضی شود و این را نه این است که بنده پیشنهاد کرده باشم مدتی قبل از بنده بهیئت رئیس داده شده است ولی چون رسماً به مجلس تقدیم نشده بعد امروز بنده صلاح دانستم تقدیم مجلس کنم بجهت اینکه موعد خدمت او سر آمد و تجدید کثرت او لازم است .

اسدالله خان - بنده عقیده ام این است که این کثرت باید بکمیسیون خارج برود بهمان کمیسیون پست و تلگراف برود کثرت سایر مستخدمین اروپائی که بکمیسیون خارج میرفت لازم بود ولی در اینجا بنده لازم میدانم و باید بکمیسیون پست و تلگراف برود و فرقی که بین این کثرت و (مسیو برنار) دارد این است که کثرت او در ماه پیش از موعد به مجلس آمده مال ایشان سه روز بیشتر نمانده است با تقاضا او و اگر ایشان را از پستخانه بردارند هر چه نظم و تنسیق داده اند کویا برداشته شود خوب است هر چه زودتر بکمیسیون پست و تلگراف برود .

رئیس - در خصوص این کثرت مذاکره نمی کنم و هیچ فایده ندارد ولی باید دید که بکدام کمیسیون باید برود گمان من است اگر این رجوع شود بکمیسیون پست و تلگراف کافی است و لیکن اگر لازم شود بکمیسیون خارج هم برود و ملاحظه در این باب بشود و قبل از اینکه داخل در دستور شویم جواب تلگرافی در جواب تلگراف تبریک که از مجلس شورای ملی شده است از مجلس مبعوثان عثمانی رسیده است فرات می شود .

(جواب منور را آقای میرزا ابراهیم خان بهضمون ذیل فرات نمود)

بمقام ریاست شورای ملی تبریک و تمنیات همهمانه که در موقع سال دوم سنه دوره مشروطیت عثمانی از طرف مجلس شورای ملی ایران شرف صدور یافته موجب ممنونیت شده بنام مجلس مبعوثان عرض تشکرات و احترامات فایده را تقدیم میدارد رئیس مجلس مبعوثان (احمد رضا)

رئیس - حالا شروع میکنیم بانخاب علمای اعلام

آقا شیخ حسین فرزی - بنده راجع بانخاب عرض دارم و قبل از وقت اجازه خواستم که جمعی را بدلیل ارائه دهم که اتفاق آراء در حق آنها شود .

رئیس - هر چه مذاکره در این باب باشد شده است و مبادله افکار هم بایستی در خارج شود حالا دیگر وقت انتخاب است آن روز هم مذاکره شد و عرض شده که در اولین جلسه دیگر بدون مذاکره داخل انتخاب شویم دیگر مذاکره هم باقی نمانده است و اگر داخل شویم باید باز این مطلب ختم نشود .

آقا شیخ حسین - راجع به رای است اگر عرض کنم شاید طوری شود که اتفاق حاصل شود . (گفتند اگر راجع به رای است خوب است بفرمائید مقید خواهد بود)

رئیس - پس حالا که اوراق منتشر بگذارید تمام منتشر شود آنوقت اگر فرمایشی دارید بفرمائید (اوراق رای اخذ شده آقای آقا میرزا مرتضی قلی خان بجهت استخراج آراء حاج سید ابراهیم - دکتر علی خان - و ضیاء الممالک را بقرعه معین نمود و از قرار ذیل استخراج نمودند)

عده اوراق ۶۲ امتناع .

حاج میرزا زین العابدین قمی ۵۵ رای - حاج سید اسدالله قزوینی ۵۰ رای آقا شیخ اسمعیل محلاتی ۴۷ رای فقه الاسلامی اصفهانی ۴۶ رای آقا میرسید محمد بهبهانی ۳۹ رای آقا شیخ عبدالله کلیانکی و امام جمعه خوئی هریک ۱۴ رای آقا سید مصطفی کاشانی و آقا سید علی کازرونی هر کدام ۱۲ رای آقا شیخ مهدی مازندرانی و آقا سید حسن قمشه هریک یک رای .

(در این موقع هیئت کابینه با استثنای وزیر داخله به مجلس تشریف آوردند)

آقای معاضد المملک - آقا میرزا سید محمد بهبهانی ۲۹ رای فقه الاسلامی اصفهانی ۲۶ رای آقا سید اسدالله قزوینی ۲۰ رای حاج میرزا زین العابدین قمی ۵۵ رای آقا شیخ اسمعیل محلاتی ۴۷ رای آقا شیخ عبدالله کلیانکی و امام جمعه خوئی هریک ۱۴ رای آقا سید مصطفی کاشانی و آقا سید علی کازرونی هریک ۱۲ رای .

رئیس - اتفاق آراء حاصل نشد .

دکتر علیخان - کویا اتفاق آراء حاصل شده باشد بجهت اینکه ۵ نفر امتناع کرده اند و سایرین رای داده اند اتفاق آراء معنی این است که رای دهندگان متفقاً رای بدهند بفرمائید . دقیقه تنفس شود و آن آقایانیکه اتفاق نداشتند اتفاق حاصل شود بهتر است .

ارباب کبخسرو - بنده میخواستم که سئوال کنم اول این مسئله باید حل شود که اینها یک امتناع میکنند جزء رای دهندگان محسوب هستند چون وقتیکه جزء باشند اتفاق حاصل نمیشود مسئله دوم بنده نمیدانم آقایانیکه ورقه سفید دادند جهت چیست بالینکه بموجب قانون اساسی باید ۵ نفر از علماء منتخب شوند و نمایندگان معترم هم باید رای بدهند معرفی آنها هم از محل مخصوص باید بشود که شده است پس چه تصور میکنند آیا نخواهد این انتخاب شد پس خوب است که ورقه سفید نماند که انتخاب بعمل آید و کسانیا که بیشتر طرف توجه هستند خوب است

آقایان ملتفت باشند در باره آنها رای بدهند که زودتر بگذرد .

رئیس - رای دهندگان (۶۲) - نفر امتناع کردند اتفاق ۵۷ نفر نمیشود .

آقا میرزا مرتضی قلیخان - چند نفر در رای داده اند اگر آنها هم حساب کنیم اتفاق حاصل شده است .

دکتر علیخان - بنده گمان میکنم آنطوریکه آقای آقا میرزا مرتضی قلیخان گفتند صحیح است بجهت اینکه آنها یک اسم ۵ نفر نوشته اند اگر حساب کنیم اتفاق حاصل میشود .

رئیس - دوسه اوراق که اسم نوشته شده است **آقا سید حسین اردبیلی -** آقای آقا میرزا سید محمد بهبهانی که در جزء و کلا انتخاب شد قبول کردند .

رئیس - اخطار شد جواب نرسیده است .

حاجی آقا - بجهت گرفتن دهم دوم رای اجازه تنفس بدهید شاید بیان بعضی آقایان گفتگو شود و اتفاق حاصل گردد و کاملاً این است که اگر اجازه بفرمائید به دقیقه تنفس شود و آن آقایانیکه اتفاق نداشتند اتفاق حاصل شود بهتر است .

رئیس - در خصوص اوراق امتناع که فرمودید آیا رجوع بمعاون میشود یا نمیشود اگر بنا باشد که اتفاق معنی این باشد که همه و کلا در باره تمام این پنج نفر رای بدهند در قانون اساسی هم چیزی نیست و اینها دهنه میشوند باید کان در باره این ۵ نفر ۵۵ رای بدهند ما که نمیتوانیم مرد را مجبور بگیرییم که رای بدهند کسی هست که ورقه سفید میدهد اگر چه ناراضی میکند ولی حق دارد بجهت اینکه شاید کسی را نمی شناسد حالا این وضع بدست و ضبط میکنند یا نمیکنند نمیدانم ولی نمیتوانم بگویم حتماً باید برای بدهید و گمان میکنم که امتناع مانع از اتفاق آراء نمیشود در این دهم هم اگر ۵۵ رای داده شده بود و ۵ نفر امتناع کرده بودند آنوقت میگویم اتفاق آراء حاصل شده است حالا این دهم درباره یکی از آقایان ۵۵ رای داده شده است و دو نفر دیگر بودند که درباره ایشان رای ندادند درباره سایرین رای داده این اختلاف آراء است و مخالف با قانون اساسی اتفاق آراء این است که تماماً درباره نفر رای بدهند و اگر در باره یک یاد و نفر رای بدهند درباره سایرین هم رای ندهند که مخالف پیدا نشود .

ارباب کبخسرو - بنده عرض میکنم وقتیکه میگوئیم اکثریت آراء نسبت بهضار میگوئیم باید اکثریت آراء باشد ولی اتفاق آراء امر اتفاق رای دهندگان است .

حاجی عز الممالک - بنده میخواستم عرض کنم چنانچه فرمودند کسانیکه رای درباره دو نفر ندادند آن جزء امتناع کنندگان محسوب هستند و اتفاق آراء در باره آن اشخاصیکه غیر از این دو نفر رای داده اند حاصل شده است ولی عرض میکنم که این مخالف با قانون اساسی است بجهت اینکه اتفاق آراء این است که تمام رای دهندگان درباره ۵ نفر رای بدهند و در باره هیچکدام امتناع ننمایند حالا خوب است اسامی اشخاصیکه درباره آنها رای داده شده مثل ۵ رای و چندین رای خوب است در مرتبه خوانده بشوند و

آقایان مسبق شوند شاید این مرتبه اتفاق آراء حاصل شود .

رئیس الوزراء - لایحه مستخدمین خارجه را وزراء آورده اند تقدیم نمایند .

وزیر پست و تلگراف - البته اصول پروگرام این آن است که امروز تقدیم میشود از قرار ذیل فرات نموده و پیشنهاد هیئت وزراء

بموجب ماده اول پروگرام هیئت وزراء که مورخه شنبه ۲۳ شهریور ۱۳۲۸ تقدیم مجلس مقدس شورای ملی شده است در جلب مستخدمین خارجه در چند جلسه هیئت وزراء مذاکره کرده رای قطعی آخری را به تفصیل ذیل پیشنهاد مینمایند .

۱- مستخدمین وزارت مالیه ۲ نفر اداره خزانه ۳ نفر اداره مالیات مستقیم ۲ نفر اداره تسجیل ۲ نفر این مستخدمین از قرآنسه جلب میشود .

۲- مستخدمین وزارت داخله ۶ نفر .

برای تنظیمات ادارات مرکزی و دوایر ایالتی و تنظیمات بندی و تحریر نفوس بکنفر که افلا مقام (سر هر وقت) معاون حاکم را داشته باشد صاحب منصب ژاندارمری ۴ نفر این ۴ نفر از ابطالیا جلب میشوند دو نفر از صاحب منصب پلیس از برای نظمی در مورد خواسته میشود (۳) مستخدمین وزارت عدلیه ۲ نفر

بکنفر مشاور حقوق برای وضع و تنقیح قوانین و ترتیب و تدوین اصول محاکمات از قرآنسه و بکنفر مدیر برای تنسیق دوایر وزارت و محاکم عدلیه از مسلمانان مصر جلب میشود عده مستخدمین که پیشنهاد می شود ۱۵ نفر است قرارداد و استخدام و حقوق آنها بتصویب مجلس مقدس خواهد بود .

مدت استخدام آنها عجلتاً سه سال معین میشود .

رئیس - حالا که مذاکره کردن در این لایحه فایده ندارد اگر مجلس تصویب مینماید رجوع شود بکمیسیون خارجه و از آقایان اعضاء کمیسیون استدعا می کنم جلسه خودشان را منعقد بکنند و این لایحه را موضوع مذاکره قرار داده هر چه زودتر رایوروت آن را به مجلس پیشنهاد نمایند .

وزیر پست و تلگراف - چون مدتی است که این مطلب تمویق افتاده و خیلی هم لازم است بنده از طرف هیئت وزراء فوریت آن را تقاضا می کنم .

منتصر السلطان - بنده میخواستم تشکرات خودم از خلع اسلحه و تقدیم لایحه مستخدمین تقدیم هیئت وزراء نمایم .

رئیس - حالا که این لایحه بکمیسیون خارجه می رود مخالفی نیست (اظهاری نشد) ولی آقای وزیر پست و تلگراف اظهار کرده اند و زرا هم با ایشان همراهند یعنی تقاضای فوریت این لایحه را نموده است در این خصوص هر يك از نمایندگان فرمایشی دارند بفرمائید .

افتخار الواعظین - بنده سئوال می کنم

که مستخدمینیکه جلب خواهند شد منحصر بهمین است یا اینکه برای سایر وزارتخانهها جلب می نمایند و لایحه دیگر پیشنهاد خواهد شد .

وزیر پست و تلگراف - مجالاً این اندازه لازم است و البته برای ادارات هم لازم خواهد بود و در موقع تقدیم مجلس مقدس خواهد شد .

میرزا ابراهیم خان - میخواستم سئوال کنم مستخدمین را مین فرمودند از نقاط خارجه بخواهند آیا هیئت محترم وزراء مصمم هم شده اند یا اینکه بطور پیشنهاد تقدیم کرده اند .

وزیر پست و تلگراف - چیزیکه از طرف هیئت وزراء پیشنهاد شده است البته مصمم هم شده اند و مورد نخواهند بود چیزیکه هست مجلس باید نظریات خودش را در آن بنماید و آنوقت موقع اجرا گذارده شود .

رئیس - حال باید در فوریت آن رای بگیرییم **حسنعلی خان -** بنده هم میخواستم بدان مطلبی که آقای افتخار الواعظین عرض کردند اظهار نمایم که فرمودند دیگر اینکه از وزارت جنگ اسمی در این لایحه برده نشده است و حال آنکه نظام ما هم خیلی لازم دارد که صاحب منصب از خارجه جلب شود میخواستم خاطر وزراء را جلب کنم که يك سال است که ما گرفتاریهای بی دریغی و بی ترتیبی وزارت خانههای ما بواسطه مسامحه در این مسئله شده است و استدعا می کنم در ظرف دو سه روز این مسئله را بگذرانیم که زودتر بموقع اجرا گذاشته شود و آنگاه مملکت ما دیگر دچار گرفتاری نشود و اصلاحاتی که مملکت را نجات خواهد داد همین جلب مستخدمین خارجه خواهد بود .

وکیل الرعایا - بنده این لایحه را وقتی نافع می دانم که به عملیات آن موق شویم مذاکره هم در این خصوص کافی است رای بگیرییم که زودتر برود به کمیسیون و رایوروت آن به مجلس پیشنهاد شود .

میرزا اسدالله خان - در شش ماه قبل خاطر آقایان مسبق است که آقای وثوق الدوله وزیر مالیه کابینه سابق نیز استخدام هفت نفر اروپائی برای اداره مالیه پیشنهاد کردند و رجوع شد به کمیسیون قوانین مالیه و از آنجا بنده به (اکثریت دومیت) آنرا رد کردم حالا می بینیم که کابینه جدید هم این را پیشنهاد کرده اند و اینکه به کمیسیون خارجه می فرمائید رجوع شود بلکه از برای این است که کمیسیون خارجه بداند از روی چه ترتیبی کابینه این پیشنهاد را کرده اند و الا مناسب نیست دیگری نخواهد داشت .

وزیر پست و تلگراف - اما این را که می فرمائید مسئله استخدام هفت نفر اروپائی در مجلس رد شد بنده متکرم ابداً هیچ چیزی به مجلس پیشنهاد نشده است تا اینکه ایشان (اکثریت دومیت) بدلائیل براهینی اقامه کنند اگر پیشنهاد شده بود بنده یکی از آنها می بودم که دلایل ایشان را رد می کردم حالا این ربطی با این مذاکره ندارد حالا آن مطلب ربطی با این مذاکرات ندارد این لایحه رجوع می شود به کمیسیون خارجه و اگر دلایلی

بخواهند در آنجا داده می شود .

وزیر جنگ - بنده میخواستم جواب آقای حسنعلی خان را عرض کنم يك قسمت از آن را که راجع بفرمایش آقای افتخار الواعظین بود آقای وزیر پست جواب دادند در خصوص آوردن صاحب منصب از خارجه برای وزارت جنگ لایحه آن را مشغولیم بنویسیم در ظرف همین چند روزه تقدیم مجلس شورای ملی خواهیم نمود

مصدق هاشم میرزا - عقیده بنده این است که این را اولاً به کمیسیونها رجوع کنیم که هر کمیسیونی يك فقره آن را که راجع بوزارتخانه متعلق باوست مطرح مذاکره کرده عقیده خود را اظهار نماید بعد در خصوص کثرت رجوع شود بکمیسیون خارجه و الا ابتداء مناسبی ندارد مسئله مستخدمین عدلیه را باید کمیسیون عدلیه درجه ازومش را معلوم نماید .

رئیس - خیر اینطور نیست این مسئله چون مربوط بخارجه است باید به کمیسیون خارجه برود که آن کمیسیون نظریات خود را در ملاحظه اطراف و جواب کار بشناید و رایوروت بدهد حالا اگر سایر کمیسیون ها هم از قبیل کمیسیون قوانین مالیه و عدلیه باید در آن نظریاتی بنمایند بسته برای مجلس است .

دکتر علی خان - عرض بنده راجع بوزارت جنگ بود که از خارجه باید صاحب منصب آورده شود که جواب آنرا فرمودند و بمقیده بنده رجوع این لایحه به کمیسیونها غیر از مطلبی فایده دیگری ندارد فقط چون مربوط بخارجه است راهمیت فوق العاده دارد باید بکمیسیون خارجه رجوع شود که بزودی ملاحظات خود را کرده رایوروت بدهد و فوریت آن را هم عقیده بنده این است که رای گرفته شود و تصویب خواهد شد .

رئیس - در خصوص فوریت این لایحه به عقیده بنده خوب است بعد از این که از کمیسیون بر گشت رای گرفته شود اگر چه حالا هم ممکن است .

افتخار الواعظین - مطابق نظامنامه داخلی همان وقتی که فوریت يك لایحه تقاضا میشود همانوقت باید رای گرفته شود .

معرز المملک - این وزراء فوریت این لایحه را تقاضا کرده اند آن فوریتی نیست که در نظامنامه داخلی معین شده است و الا اگر آن فوریت باشد در وقتی است که لایحه بکمیسیون رجوع شده باشد رایوروت راجع بان آمده باشد آن وقت فوریت آن تقاضا میشود و مراد از این فوریت چیست مراد از این است که در آن لایحه پس از آنی که فوریت آن تصویب شد فقط يك شور خواهد شد و چون هنوز در باب این لایحه از کمیسیون خارجه رایوروتی داده نشده و کمیسیون ملاحظات خود را نکرده است بمقیده بنده خوب است رجوع شود به کمیسیون و برگردد آن وقت در فوریت آن رای گرفته شود

وزیر پست - کویا اشتباه کرده مراد از این فوریتی که تقاضا است همان فوریتی است که در نظامنامه داخلی ذکر شده است و آن فوریت را در هر مقامی می شود تقاضا

نموده حالا اهمیت این لایحه را آقایان نمایندگان می دانند و اگر صلاح می دانند فوریت آنرا تصویب می نمایند.

رئیس - پس رأی میگیریم وزراء تقاضا میکنند که فوریت این لایحه تصویب شود کسانیکه فوریت این لایحه را تصویب می نمایند که بعد از آنکه از کمیسیون برگشت يك شور در آن بعمل بیاید قیام خواهند کرد (اغلب قیام کردند)

رئیس - با اکثریت تصویب شد حالا بر میگردیم بدستور اگرچه وقت گذشته ولی چون در دهمه اول که انتخاب کردیم اتفاق آراء حاصل نشد و در انتخابات هم نظری داریم که در هر موردی که اکثریت تام منطاعتبار است اگر در مرتبه اول حاصل نشد تجدید انتخاب می شود گمان می کنم در ثانی انتخاب کنیم شاید اتفاق آراء حاصل شود در این مرتبه هم اگر اتفاق حاصل نشد ثالثاً رأی میگیریم در صورتی که مایوس شدیم ناچاریم که بقره معین کنیم بنا بر این اسامی اشخاصی که در باره آنها رأی داده شده و اکثریت دارند خوانده میشود که آقایان ملتفت باشند.

معاضد الملک - آقای حاج میرزا زین العابدین قمی ه ه رأی آقای حاج سید اسدالله قزوینی ه ه رأی آقا شیخ اسمعیل معلاتی ۴۷ رأی آقای ثقة الاسلام اصفهانی ۴۶ رأی آقا میرزا سید محمد بهجانی سی و نه رأی آقا شیخ عبدالله کلیایگانی ۴ رأی

کاشف - مکرر مذاکره شد که ما همچون اطلاع نداریم و تماماً این آقایان را نمی شناسیم هرچه انتخاب کنیم بی نتیجه خواهد بود حالا که يك مرتبه انتخاب شد و اتفاق حاصل نشد خوبست آقایان نمایندگان در این مرتبه اسامی همان اشخاصی را که در دهمه اول اکثریت داشتند بنویسند که این عمل ختم شود و الا این انتخابات جز اتلاف وقت نتیجه دیگری ندارد.

حاج شیخ الرئیس - نشد که نشد بقره معین می شود.

رئیس - این اسامی هم برای همین خوانده شد که آقایان مسبوق شوند و اگر مایلند با اتفاق انتخاب نمایند اسامی اینهارا بنویسند.

(ورقه توزیع و اخذ شد آقای میرزا مرتضی قلیخان و مستخرجین سابق از قرار ذیل استخراج نمودند عده اوراق ۶۲ امتناع ۶ حاج میرزا زین العابدین قمی ه ه رأی آقا شیخ اسمعیل معلاتی ۴۷ رأی حاج سید اسدالله قزوینی ه ه رأی ثقة الاسلام اصفهانی ۴۶ رأی میرزا سید محمد بهجانی ۴۲ رأی آقا شیخ عبدالله کلیایگانی ۹ رأی حاج سید مصطفی کاشانی ۶ رأی حاج امام جمعه خوئی و آقا سید علی کازرونی هر يك ۲ رأی آقا سید ابوالحسن انکجه و آقا سید حسن قمشه هر يك يك رأی

معاضد الملک - آقای حاج میرزا زین العابدین قمی ه ه رأی آقا شیخ اسمعیل معلاتی ۴۷ رأی آقای حاج سید اسدالله قزوینی ه ه رأی آقای ثقة الاسلام اصفهانی ۴۶ رأی آقا میرزا سید محمد بهجانی ۴۲ رأی

رئیس - این دهمه هم اتفاق آراء حاصل نشد ولی امیدواری هست که در مرتبه ثالث اتفاق حاصل شود حالا چون وقت گذشته است انتخاب مرتبه ثالث را میگذاریم بجلسه آتیه آقایان هر يك اندازه تبادل افکار می نمایند چنانچه اتفاق آراء شد در باره ه نفر که نعم المطلوب والا بقره انتخاب میکنیم.

دکتر علی خان - چون چهارورته را که ما در آنجا دیدیم اسمی در آن از آقای حاج میرزا زین العابدین قمی برده نشده بود در باره ایشان امتناع داشته بنابراین اگر آن چهار نفر را در باره ایشان جزء امتناع کنندگان محسوب بداریم گویا اتفاق آراء در باره ایشان حاصل شده باشد و در جلسه بعد برای انتخاب چهار نفر دیگر رأی گرفته ود.

رئیس - این طور نمی شود بجهت اینکه مادر باره فرد فرد دورای نمی گیریم تا اینکه اگر کسی در باره یکی امتناع نمود باز اتفاق آراء در باره آن يك نفر حاصل شده باشد این در وقتی است که ما در باره شخصی بخصوص رأی بگیریم و حالا میخواهیم ه نفر را انتخاب کنیم و همینکه يك نفر در باره چهار نفر رأی داد و از پنجمی امتناع نمود اتفاق آراء حاصل شده است حالا همانطور که گفته شد بقیه این انتخاب میماند بجلسه آتیه.

کاشف - مدتی است که خیلی سؤالات از وزراء شده است و عجب در این است که ابدأ برای جواب حاضر نشده اند مثل اینکه بنده در خصوص ایالت خراسان و فرش جوهری و همچنین در خصوص کنتور سؤالات کرده ام و تا بحال برای جواب حاضر نشده اند در صورتیکه مطالب خیلی لازمی بوده است و اینها وقتیکه برای سؤالات حاضر نشوند در موقع استیضاح چطور حاضر خواهند شد

رئیس - چون سؤالات بسیار شده است ولی اغلب آن راجع بآن کابینه سابق است حالا اگر این سؤالات را هم که حضرت تعالی میفرماید راجع بآن کابینه است که گذشته است و نمیشود در جواب آن این وزراء را مسئول داشت و اگر راجع بکابینه حالیه است که بعضی سؤالات شده و بهیئت رئیسه رسیده است و بهیئت وزراء اخطار شده و تا کید شده است که بیایند جواب بدهند و حاضر خواهند شد

افتخار الواعظین - بنده هم در باب اوضاع جنوب و اختلاف بین ایل قشقایی و بختیاری يك سؤالی از وزیر داخله کرده ام نمیدانم بایشان اخطار شده است یا خیر اگر اخطار شده است که چرا برای جواب حاضر نشده اند.

رئیس - آن اختلاف گویا برداشته شده و اصلاح شده است.

حاج سید ابراهیم مدرسی - راپورت هیئت تفتیشیه راهم بنده تقاضا میکنم جزء دستور گذاشته شود (جوابی داده نشد)
(رئیس حرکت نمود و مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم گردید.)

جلسه ۱۴۸
صورت مشروح روز شنبه هفتم
شهر شعبان المعظم ۱۳۲۸
مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر در تحت ریاست آقای ذکاء الملک تشکیل شد

صورت مجلس روز پنجشنبه را آقای معاضد الملک قرائت نمودند.

رئیس - در باب صورت مجلس اگر ملاحظاتی هست بفرمائید.
محمد هاشم میرزا - عرضم این بود که یاد آوری شود که آقایانیکه آنروز تشریف نداشتند در صورت مجلس نوشته شده نام مسبوق شوند و تشریف بیاورند شاید اتفاق حاصل شود حالا که نوشته شده عرضی ندارم

ابوالقاسم میرزا - بنده را در جزء غائبین نوشته بودند در صورتیکه اجازه خواسته بودم

دکتر علی خان - آنروز در اینجا در خصوص مستشارهای خارجه بنام شد که به کمیسیون خارجه رجوع خود و بعضی اظهار داشتند که بکمیسیونهای دیگر رجوع شود و رای وورتش بیاید معلوم نشد بکجا رجوع شد

رئیس - قرار شد بکمیسیون خارجه رجوع شود بعداگر بنام شد بکمیسیونهای دیگر رجوع شود معلوم خواهد شد (رئیس صورت مجلس را اضافه نمود)

حاجی سید ابراهیم - دو کمیسیون معین شد برای بعضی مذاکرات یکی کمیسیون ده نفری و یکی کمیسیون تفتیش مالیه و تاکنون مسبوق نشدیم که این دو کمیسیون چه کردند و راپورت نداده میخواستم عرض کنم که بنا بود تا يك هفته دیگر راپورت داده شود و داده نشده است خوب هرچه زودتر راپورت خودشانرا بدهند تا مطلع بشویم و اگر هم مانعی دارند بفرمایند که هرچه زودتر رفع شود و راپورت بدهند چه اقداماتی کرده اند حالا مدتی است که در شعبه اعانه مذاکره کرده و معطلند در صورتیکه در يك شعبه اش آنقدر مذاکره شود در شعبات دیگرش یکسال طول خواهد کشید مطلب دیگر اینکه وزارتانی که تازه معین شده اند میخواستم از آنها سؤال کنم امسال بودجه مجلس خواهد آمد یا خیر.

میرزا اسدالله خان - اگر راپورت کامل بخواهید آنطوریکه باید باین زودی نمیتوانیم راپورت بدهیم بواسطه اینکه این اتفاقات که پیش آمد مانع شد نتوانستیم يك جلسه دورهم بنشینیم در این باب تفتیش بکنیم در هر صورت دوشنبه يك جلسه آخری در وزارت مالیه خواهد داشت و روز سه شنبه يك راپورتی اگر چه راپورت کامل آنطوریکه من میخواهم باین زودی نخواهد شد معهداً روز سه شنبه امیدوار هستم که راپورت مفصلی بدهیم.

حاج آقا - اگر چه بنده عرضم این بود برای اینکه در این مقام اتفاق حاصل شده است یکدفعه دیگر خوانده شده که شاید در نوبت سیم اتفاق آراء شود بواسطه اینکه کسیکه به ه ه رأی انتخاب شده است خیلی خارج از ترتیب و پلیتیک است که او را انتخاب ننمائیم و از او رفع ید کنیم و باقره کسی را انتخاب کنیم که هیچ اسمی از او برده نشده و خیلی خلاف انصاف میدانم عرض من این بود و امیدوارم که بعد از خواندن اتفاق حاصل شود و يك مطلب مهمی در نظر دارم و لازم است در اینموقع